

Назустріч Богові, який надходить	2
Блаженніший Святослав на безпековому форумі.....	3
Звернення Ректорату УКУ	4
Йдемо разом до Різдва	6
Правила Різдвяного посту в УГКЦ.....	6
Що таке ладан? Чому за нього воювали римляни?	7
У Берліні відбулася панахида-реквієм у пам'ять про жертв Голодомору	8
Короткі повідомлення	8
Глава УГКЦ повідомив про намір Папи Римського відвідати Україну.....	8
У Падерборні відновлено українське душпастирство	8
Папа призначив митрополита Бориса Гудзяка членом Дикастерії в справах комунікації.....	9
Військові капелани матимуть офіцерське звання	9
На Прикарпатті запрацює резиденція Святого Миколая з “живою” шопкою	10
Байден закликав запобігти трагедіям, подібним Голодомору.....	10
Посол Андрій Мельник закликав новий уряд Німеччини спорудити в Берліні меморіал мільйонам українських жертв нацизму.....	11
Тімоті Снайдер: Росія напала на Україну, бо росіяни досі не знають, хто вони ..	10
Новини Апостольського екзархату Апостольський екзарх для українців у Німеччині та Скандинавії відвідав Трір і Заарбрюкен	12
Новини Апостольського екзархату День Жалоби в Гайльбронні	15
Ісусова молитва (5) Всеохоплююча молитва	16
Жінка, місія, служіння	16
Перша українка «Праведник народів світу» Олена Вітер	18
«Старець Олександр був людиною невидимих подвигів».....	19
Ступити на дорогу братерства (28).....	22
Трьома мовами для трьох культур	23

Джеймс Тіссо (1836–1902), «Подорож волхвів»

НАЗУСТРІЧ БОГОВІ, ЯКИЙ НАДХОДИТЬ

Сьогодні розпочинаємо спільну мандрівку назустріч Христовому Різдву. Ця мандрівка огортає період 40-денного посту, який традиційно ще називаємо «пилипівкою», оскільки він розпочинається 28 листопада – наступного дня після літургійного спомину св. апостола Филипа.

Симеон Солунський так пише про цей благословенний час різдвяного посту: «Цей 40-денний піст є подібний до посту Мойсея, що постив 40 днів і ночей та прийняв таблиці Божих Заповідей. Постімося і ми 40 днів і приймемо живе Слово Боже воплочене від Діви і причастимося Його Тіла».

Запрошення до посту – це запрошення піти на самоту із нашим Господом. Віддалитися від буденних справ, щоб «за закритими дверима власної кімнати» серця (пор. Мт. Мт. 6, 6) у молитві і спокої роздумувати над Божим словом і спілкуватися із Тим, Котрий «бачить таємне». То ж вирушаймо назустріч Богові, а ви-флеємська зоря нехай провадить нас, як мудреців зі Сходу, назустріч нашому спасінню!

Втім, відразу звернімо увагу, що це не ми робимо перший крок у цій духовній подорожі. **Бог перший вирушає нам назустріч.** Бог перший зглянувся на нашу духовну неміч та нужду і вирішив послати Свого Єдинородного Сина «задля нас людей і нашого ради спасіння» (Символ віри).

Бог завжди робить перший крок у нашому житті: і у створінні, і у спасінні і у духовному відродженні та у прославі нас на небі: «Ти від небуття до буття нас при-

вів і коли ми відпали, Ти знову нас підняв і не перестав творити все, аж поки нас на небо не привів і будуче царство дарував» – молисься Христова Церква у Святій Літургії.

Ця Божа ініціативність – це вияв Його великої і безумовної любови: «Ти світ Твій так полюбив, що Сина Свого Єдинородного дав, щоб кожен, хто вірує в Нього, не загинув, але мав життя вічне» (Анафора св. Йоана Золотоустого; пор. Йо. 3, 16). Господь полюбив нас ще тоді, коли ми були Його ворогами (пор. Рим. 5, 6–10) і ця Його любов стала першопричиною нашого спасіння, нашого примирення із Ним і нашого повернення до дому Отця – не в статусі невдячних грішників і життєвих лузерів, але в статусі повсякчасно люблених і відкуплених Христовою кров'ю дітей Небесного Отця.

Молитва:

Господи, дякуємо Тобі за Твою вічну любов до нас, Твоїх дітей! Дякуємо Тобі, що не забув і не покинув нас у нашому загубленні, але виходиш нам назустріч у Своему Сині, простягаючи руку спасіння, довершуючи його у нашому житті силою і діянням Святого Духа. Провадь нас, що виходимо Тобі назустріч і дай щасливо довершити цю нашу спасенну подорож – цього року і впродовж усього нашого життя!

Владика Богдан Дзюрах, з ФБ

БЛАЖЕННІШИЙ СВЯТОСЛАВ НА БЕЗПЕКОВОМУ ФОРУМІ

Темою цього річного Київського безпекового форуму, який відбувся 1 грудня, було найбільш болюче й нагальне на сьогодні питання: як Україні бути і залишатися сильною у виснажливій війні з Росією, зокрема, у війні інформаційній, психологічній, у війні цінностей і цивілізаційного вибору? Як захистити і підтримати людей у цій боротьбі зі злом, часто невидимим, але таким, що нищить свідомість та душу? Про це говорили запрошені на Форум духовні особи, зокрема Отець і Глава УГКЦ Блаженніший Святослав.

Тімоті Снайдер, американський історик, дослідник тоталітаризмів, автор кількох книг, серед яких монографія «Криваві землі. Європа між Гітлером та Сталінін», у доповіді на Форумі щодо коренів російської агресії й агресивності казав, що «Росія атакує, бо не знає, хто вона», і тому загрози з її боку мали й матимуть сталий характер – це її спосіб буття. Як у цій війні, явній і прихованій, не дати себе зламати й не піддатися зневірі, безсиллю та розпачу? За словами Блаженнішого Святослава, пам'ятати своє минуле і сміливо дивитися у майбутнє. І те, й інше в Україні є, і це не підлягає жодному сумніву – Україна і українці це довели й доводять.

«Найперше, дозвольте всіх привітати зі сьогоднішнім святом – 30-ю річницею Всенародного референдуму, на якому і Крим, і Донбас, і вся соборна Україна сказали світові й собі, що ми хочемо бути незалежною, вільною, демократичною державою. І ми маємо за що сьогодні подякувати Господу Богу, Його провидінню, і всім тим, хто у такий спосіб 30 років тому вирішили долю нашої держави», – звернувся Блаженніший до присутніх.

Продовжуючи думку Тімоті Снайдера, Блаженніший Святослав наголосив, що, на відміну від Росії, Україна має свою справжню, а не придуману, історію, а відтак і майбутнє, яке виборює і в нинішній війні.

”

Це – не війна двох народів, але війна двох перспектив майбутнього. Одна – це рух уперед, друга – рух назад. І для нас назад дороги немає.

«На відміну від нашого північного сусіда, ми маємо що сказати про свою історію і собі, і світові. Щобільше, ми маємо що сказати і про майбутнє, бо це майбутнє впливає не з протиставлення когось, не з якоїсь антитези, а з нашої історії і нашого способу буття сьогодні. На жаль, та риторика,

яку чуємо з півночі, говорить нам про повернення назад, у Радянський Союз. А ми прагнемо руху вперед, до вільного співтовариства держав, до європейської сім'ї народів. Я про це часто кажу, коли іноземці мене запитують, чому все-таки йде війна в Україні, за що ви воюєте? **Я завжди кажу:** «Це – не війна двох народів, але війна двох перспектив майбутнього. Одна – це рух уперед, друга – рух назад. І для нас назад дороги немає. Якщо йдеться, зокрема, про релігійне середовище (чи нашу УГКЦ, чи наших православних братів, чи юдеїв, чи мусульман), то дорога назад для нас – це дорога знову в підпілля. Думаю, цей рух вперед ми зможемо здійснити разом, соборно, як єдиний великий багатомільйонний народ».

Що робити зараз, коли ворог на порозі? Зокрема, як мобілізувати внутрішні сили, озброїти свій дух і кожній людині, і всьому суспільству?

«Відповім як церковна особа, бо на це питання політик, дипломат чи військовослужбовець відповів би по-своєму, – сказав Блаженніший Святослав. — З перспективи духовного погляду на наше сьогоднішнє і майбутнє в таких ситуаціях, як сьогодні, Церква закликає до трьох діл, трьох вимірів духовної боротьби – це молитва, піст і милостиня. Коли військовий бачить, що ворог наближається, він мобілізується, стає на сторожі. Такою духовною мобілізацією сьогодні переповнене серце кожного християнина.

Кілька днів тому ми оприлюднили заклик Архидієцезійського Синоду УГКЦ в Україні до безперервного посту і молитви. Щодня якась єпархія чи єпархат нашої Церкви тримає строгий піст. Кожен день тижня ми молимося у певному намірі: у понеділок – за президента, уряд і Верховну Раду, у вівторок – за наших ворогів, як вчив нас Ісус Христос. У середу – за українське військо. У четвер – за правоохоронні органи і поліцію. У п'ятницю – за всіх постраждалих від війни на сході, переселенців, тих, хто перебуває на окупованих територіях. У суботу молимося за упокій загиблих. У неділю – за мир в Україні, єдність і соборність нашої держави. Отож, ми, християни, встаємо і стоїмо на духовній сторожі».

Блаженніший Святослав також пригадує слова Блаженнішого Любомира на Майдані взимку

2013 року, коли почалося жорстке протистояння. Тоді ці слова, звернені до людей, втілилися у дію, у діло. «Блаженніший Любомир на Майдані сказав тоді дві фрази, звернені до людей, які прийшли, щоби взяти відповідальність за майбутнє своїх дітей і країни у свої руки. Блаженніший сказав: "Не бійтеся" і "Чиніть добро".

Я би хотів сьогодні ці слова повторити для народу України. Хоч на кордоні України починаються російські військові навчання, ми кажемо: "Не бійтеся". Подібні слова сказав пророк Ісаїя до Єрусалиму, який обложили війська асирійського царя. Єрусалим шукав військового союзу з Єгиптом, сподіваючись на допомогу зброєю і військом. Але пророк Ісаїя каже мешканцям Єрусалиму: "Нехай не тривожиться серце ваше". Тобто: "Не бійтеся, довіряйте Богові". І так тоді й сталося: асирійський цар постояв під мурами Єрусалиму і пішов. Те місто вистояло завдяки своїй внутрішній духовній силі – не військовій, завдяки цілковитій довірі до Бога і тій силі, яку Він дає. Бо якщо не Господь збудує дім, то даремно трудиться будівничий. Якщо не Господь Бог охороняє цей дім, то даремно стоїть на сторожі нічна охорона».

Робити добро – це і духовна мобілізація. Маленькі кроки та дії дають великі результати. Українці в цьому переконалися не раз за ці 8 років від Революції Гідності й початку війни. Зусиллями кожного можливо творити чудо.

«Ця духовна мобілізація спонукає нас робити щось добре для своєї країни, для свого ближнього. Краще запалити одну свічку, ніж сидіти та нарікати на суцільну темряву. Тому давайте робити добро один для одного, для країни, у якій ми живемо, давайте підтримувати один одного, давайте знову брати відповідальність за країну у свої руки. Коли ми будемо робити це самі, багато хто захоче нам допомогти. Пригадую двох сусідів у моєму рідному Стрию: між ними повалився паркан і вони 10 років сперечалися: "Ти роби паркан, а я тобі поможу"; "Ні, давай ти роби, а я буду допомагати". Отож не сперечаймося, робімо і весь світ нам допоможе – світ, який хоче миру, добра, хоче рухатися вперед і ніколи не поверне назад».

Департамент інформації УГКЦ

ХГ

ЗВЕРНЕННЯ РЕКТОРАТУ УКУ

СЛАВА ІСУСУ ХРИСТУ!

Дорога спільного УКУ!

Це наше звернення не стосується адміністративних питань – воно написано за формулою Владимира Бориса «від серця до серця». Усім нам доводиться працювати сьогодні під дамокловим мечем великої війни, і це не найкомфортніша атмосфера для праці. Тривожно не лише в нас – тривожно в усьому світі. А заяви керівників держав далеко не завжди вселяють оптимізм, що людству вдасться вирішити всі конфліктні питання гідно і справедливо. Отже, живемо в нелегкі часи. Але мусимо і в них знайти якусь полегшу.

Стає щораз очевидніше: бажанням Путіна є, щоб ми цієї війни боялися. Що ж, як сказав один оглядач, остерігатися її треба, зокрема треба до неї готуватися. Але боятися війни – ні. Такого задоволення кремлівському диктатору ми не принесемо. Страх паралізує людину і робить її іграшкою в руках того, хто лякає. Тому навіть сьогодні, коли російські війська розмальовують свої знамена у кольори війни, актуальною залишається настанова Блаженнішого Любомира Гузара: «Працюймо так, ніби все залежить від нас; молимося так, ніби все залежить від Бога».

Серед різних причин нинішнього геополітичного протистояння є одна, яка для нашої університетської спільноти є особливо значущою. Україна, попри наші нарікання, мінється так стрімко, що в Кремлі усвідомлюють: ще трішки – й Україну вже ніколи не повернеш. Але в тому, що Україна мінється, є й часточка нашої праці.

У 1990-х роках гасло «Україна – не Росія» було здебільшого декларацією. Українські Майдани й жертвна праця багатьох українців зробили його реальністю. Ясна річ, рудименти давнього малоросійського упокорення ще трапляються, але це вже радше залишкові родові плями, а не природний колір нашого суспільного обличчя.

Ми вдячні нашим воїнам за те, що вони стримують ворога. Їхній сильний дух і сучасна зброя – це передумова їхнього успіху. Ми в УКУ разом з іншими вишами маємо свій «фронт» – преобразити наше суспільство, щоб давня фраза «все мы родом с Октября» звучала в Україні таким самим оксюмором, як, скажімо, в нинішній Естонії. На цьому «фронті» передумовами нашого успіху також є сильний дух і наша сучасна «зброя»: гідне слово і знання, що спираються на цінності Декалогу.

Нинішня сваволя безкарності, яка все ще травмує нас, є для кремлівських стратегів ілюстрацією «хаосу», що його вони самі ж і підживлюють, щоб потім із радістю «приборкати». По цьому вони впізнають, що бодай маленька надія нас відвоювати ще залишається. Отож наше завдання – перетворити згадану сваволю у свободу відповідальних людей.

”

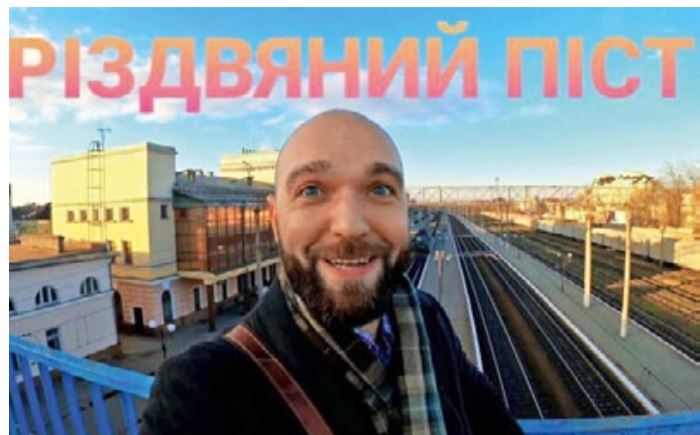
Навіть сьогодні, коли російські війська розмальовують свої знамена у кольори війни, актуальною залишається настанова Блаженнішого Любомира Гузара: «Працюймо так, ніби все залежить від нас; молимося так, ніби все залежить від Бога».

УКУ є одним із тих важливих острівців, у яких цю трансформацію успішно здійснюють. Хай же «військові танці» на північному сході, які забарвлюють наш обрій у червоні спалахи загрози, лише мобілізують нас до цієї праці! Хай не знеохочують нас прикрі збої на вищих ешелонах влади, коли інтереси переважають над цінностями. Як університет, який недарма має в назві слово «Український», ми маємо бути готовими до будь-якого розвитку подій. А щоб цього досягти, плекаймо віру в Божі підвалини цього світу, довіру одне до одного і готовність до самопожертви.

І пам'ятаймо: не Путін, а Бог є Господом людської історії. Тож зробімо все від нас залежне, щоб він, Путін, у цьому чимскоріш переконався.

Ректорат УКУ

ЙДЕМО РАЗОМ ДО РІЗДВА

Зараз знаходжусь на тернопільському вокзалі не просто так, бо хочу скористатися цим образом.

Великий піст і Різдвяний піст – вони відрізняються. Бо Великий піст це історія про певне покаяння, під час Великого посту ми переживаємо також особливі покайні молитви, коли готуємося до Страсного тижня і до воскресіння Ісуса Христа.

Різдвяний піст це щось інше, Різдвяний піст це якраз про очікування. Зрештою, в латинській традиції Римо-Католицької Церкви цей піст називається «адвент», що по-просту є «очікування», чекання на прихід Месії.

Як нам пережити цей піст? Бо буває так, що ми на вокзалі займаємося якимись речами в очікуванні на те, що нарешті приїде наш поїзд. Займаємося якоюсь перепискою, розгадуємо кросворди, одним

словом – чимось займаємо свій час. І буде досить сумно, якщо ми, займаючись чимось, пропустимо поїзд. От, таке щось відбувається і під час посту.

Цей піст не є складний, він не має якихось надзвичайних фізичних вимог, бо під час цього посту у нас додається до посного дня ще й середа – зазвичай в нас тільки п'ятниця є послим днем, а тут ще й середа, і то для людей відповідного віку, які є здорові. Одним словом, фізично – не важко, але от тут і тут [автор показує на серце й голову] треба попрацювати. Це є насправді очікування, радісне, очікування на прихід Ісуса Христа на різдво, на народження, яке ми переживаємо.

Я хочу з вами цей час перейти і щодня записувати відосіки власне на різдвяну тематику хіба для того, щоби приготувати серце до того, щоби приїхав наш поїзд, щоб ми могли до нього всісти.

Що це за поїзд? Це поїзд, який везе нас до нашої батьківщини, до дому, до Царства Небесного. Тож, любі друзі, згадаємо пророка Ісаю: «Ось Діва зачне і народить Сина, і дасть Йому ім'я Еммануїл, що означає: з нами Бог». Давайте побудемо в тому пророцтві, поживемо, передумаємо, пропустимо через своє серце. «З нами Бог», це є наше велике очікування, очікування на наш поїзд, на який треба вчасно сісти.

**Текст на основі [відеозапису](#) на каналі [YouTube](#).
Автор тексту: Падре Серж**

XI

Апостол Пилип (Филипп).
Фреска в Каппадокії.
С-на та підпис: sviti.com.ua

ПРАВИЛА РІЗДВЯНОГО ПОСТУ В УГКЦ

Різдвяний піст розпочинається 28 листопада і триває до 6 січня включно. Згідно з приписами партикулярного права УГКЦ, протягом цього часу вірні зобов'язані

у всі середи і п'ятниці утримуватися від споживання м'ясних продуктів і страв. В інші дні дозволені усі види їжі (стосуються лише вірних Української Греко-Католицької Церкви).

У всі дні посту потрібно утриматися від організації та участі в гучних забавах, весіллях, танцях, розвагах та інших подібних заходах.

ВІД ПОСТУ ЗВІЛЬНЯЮТЬСЯ:

- діти до 14 років та особи, яким виповнилося 60 років;
- важкохворі;

- вагітні;
- матері після пологів і ті, що годують грудьми;
- ті, що подорожують (якщо час подорожі перевищує 8 годин);
- ті, що важко працюють;
- ті, що харчуються зі столу інших;
- убогі, котрі живуть з милостині.

Також, у зв'язку з похибкою церковного календаря відносно астрономічного, яка ще досі існує в Церквах східної традиції в Україні, всі вірні УГКЦ є звільнені від посту 31 грудня і 1 січня, в час святкування нового року. В інших окремих випадках звільняти від обов'язку постити може місцевий ієрарх (єпископ або довірений священник), заохочуючи в цьому разі до діл побожності та милосердя.

Також пригадуємо, що піст не полягає лише у невживанні якихось страв чи стриманості від веселощів. Це насамперед духовне приготування до зустрічі з народженим Христом. Час посту є нагодою через молитву і вже згадану стриманість роздумати над тим, до чого наше серце прив'язане і звільнити його для Бога.

**Джерело: Канони 1 і 115
Партикулярного права УГКЦ 2018 року.
Подано за: «ДивенСвіт»**

ЩО ТАКЕ ЛАДАН? ЧОМУ ЗА НЬОГО ВОЮВАЛИ РИМЛЯНИ?

На певний час ладан зробив Аравію найбагатшим місцем на Землі. Ладан був одним з трьох дарів, які принесли волхви немовляті Христу. Чому цей подарунок був таким цінним і яке він мав значення?

Ладан – це висушений сік дерев роду *Boswellia*, зокрема *Boswellia sacra*. Ці дерева ростуть в Омані, Ємені та Африканському Розі, включаючи Сомалі і Ефіопію. Після висушування сік спалюється як пахощі і вважається, що він має цілющі властивості. Виробники ладану надрізують дерево за допомогою традиційного інструмента, схожого на зубило, після чого молочний білий сік стікає з отвору, утворюючи «росу».

Перший сік не збирається, і вважається, що він очищає деревину від забруднень. Як тільки він висохне, отвір збільшується і поглиблюється, після чого знову сік, що виходить, висихає і приблизно через два тижні збирається. Цей процес повторюється кілька разів в декількох точках протягом року, в залежності від регіону. Після того як кам'яні згустки зібрані, їх досушують.

Ладан найвищої якості сріблястий і прозорий, або з легким зеленуватим відтінком. Коричнево-жовтий ладан – найдоступніший і найдешевший тип. В Омані кращий ладан належить султану Кабусу бен Саїду Аль Саїду, і його заборонено вивозити за межі країни.

Плантації ладану в Омані є, мабуть, найвідомішим і древнім джерелом цього товару. Тут тим торгують вже тисячі років, відправляючи на кораблях в Середземне море, Індію та Китай.

Колись цю торгівлю хотіли перехопити римляни. Вони відправили 10 000 військовослужбовців в цю область ще в 1 столітті до нашої ери, аби завоювати і контролювати товарне виробництво. Але римляни так і не змогли дістатися туди через посушливу і спекотну пустелю.

Торгівля ладаном була найприбутковішим видом заробітку з 1000 року до нашої ери до 400 року нашої ери. На якийсь час південна Аравія завдяки ладану стала найбагатшим місцем на Землі. Геродот писав про ладан, вироблений в цьому регіоні, та попереджав, що дерева, з яких він добувається, охороняються літаючими зміями.

У ладану лимонно-деревний мускусний запах. Він використовується в православній літургії та в римо-католицькій, а ще на весіллях і церемоніях народження у арабів.

Оманці кажуть, що ладан був подарований немовляті Ісусу для того, аби «відігнати злих духів і змій».

За старих часів ладан мав таку цінність через його передбачувану користь для здоров'я та ряду цілющих властивостей. І ось сьогодні сучасні дослідження відродили інтерес до цієї речовини: припускають, що ладан може володіти протиракковими властивостями.

На жаль, дерева босвеллії зараз знаходяться у вкрай несприятливому стані, частково через зловживання виробництвом ладану в умовах дедалі більшого попиту, частково через зміну клімату.

Джерело: «Intermarium»

У БЕРЛІНІ ВІДБУЛАСЯ ПАНАХИДА-РЕКВІЄМ У ПАМ'ЯТЬ ПРО ЖЕРТВ ГОЛОДОМОРУ

Вперше в історії поминальна молитва за упокій безневинних душ мільйонів українців, які стали жертвами Голодомору 1932–1933 років, організованого радянським режимом, а також концерт-реквієм пролунали у стінах одного з найвеличніших соборів Німеччини – *Berliner Dom*. Акція організована посольством України в Німеччині, щоб нагадати широкій німецькій громадськості, що Голодомор залишається одним із найжахливіших масових злочинів в історії людства.

Захід відвідали українці з багатьох німецьких міст, депутати Бундестагу, представники Відомства федерального канцлера, МЗС та інших міністерств, послы і дипломати багатьох країн, представники провідних німецьких ЗМІ, церковні предстоятелі, культурні діячі.

ГЛАВА УГКЦ ПОВІДОМИВ ПРО НАМІР ПАПИ РИМСЬКОГО ВІДВІДАТИ УКРАЇНУ

Глава Української Греко-Католицької Церкви Блаженніший Святослав Шевчук повідомив, що в Україні очікують на візит Папи Римського Франциска. Як пише «Європейська правда», про це він розповів під час Київського безпекового форуму, повідомила пресслужба заходу. «Ми маємо добру новину. Очікуємо, що відбудеться його (Папи Франциска – Ред.) візит до України. Це ще не анонсоване, але ми вже живемо в очікуванні і приготуванні», – сказав глава УГКЦ. «Це дуже потужний сигнал підтримки нашого народу і нашої держави», – наголосив він. Блаженніший Святослав сказав, що кілька тижнів тому мав можливість особисто спілкуватися з Папою Франциском про Україну, і що глава Ватикану дуже переймається долею простих людей. «Святий Отець дуже цікавився, як живе український народ, і справді дуже глибоко цим переймається», – додав глава УГКЦ. Він також зазначив, що розповів Папі про спільні відчуття серед представників різних українських Церков і релігій про те, що війна закінчиться після того, як Папа відвідає Україну, зазначила пресслужба форуму. (Європейська правда)

У ПАДЕРБОРНІ ВІДНОВЛЕНО УКРАЇНСЬКЕ ДУШАПАСТРИСТВО

Преосвященний владика Богдан Дзюрах, Апостольський екзарх для українців візантійського обряду у Німеччині та Скандинавії, відновив українське душпастирство у м. Падерборн (Німеччина). 12 листопада 2021 року у Падерборні, що у землі Північний Рейн-Вестфалія, було відновлено українське душпастирство. Духовну опіку над вірними преосвященний владика Богдан доручив всесечесному отцеві Ігорю Трілю. Українська громада у місті Падерборн цього ж дня висловила за перехід на григоріанський календар. Покровителем душпастирства став святий священномученик Йосафат Кунцевич, архієпископ Полоцький. (Пресслужба Апостольського екзархату в Німеччині та Скандинавії)

Панахиду провели Апостольський екзарх Української Греко-Католицької Церкви у Німеччині єпископ Богдан Дзюрах, вікарний єпископ Берлінської архієпархії Римо-Католицької Церкви Матіас Гайнріх та настоятель берлінського храму Православної Церкви України Олег Полянко.

«До неба линула молитва, переплетена органною музикою, хором співом і творами у виконанні скрипалів. Слова з хорового твору Макса Яновського "Awech Malkeinu" – "Наш Отче, наш Царю", перегукуються з голосом страждених усіх народів і часів, передаючи і біль та сльози нашого народу: "Наш Отче, наш Царю, змило-сердись над нами, над нашими немовлятами і нашими дітьми! Наш Отче, наш Царю, поклади край чумі, мечеві і голоду, які тяжіють над нами! Наш Отче, наш Царю, зупини гніт і руїну, що нависли над нами! Наш Отче, наш Царю, запиши нас до Книги благого життя!". Неочікувано, на самому кінці церемонії, неповторну "Мелодію" Мирослава Скорика підхопили дзвони на вежах Берлінського собору (хтось зауважив, що о цій порі вони, зазвичай, не дзвонять), – неначе душі мільйонів невинно убієнних відгукнулися із неба вдячним голосом за пам'ять і молитву... Усі присутні завмерли на своїх місцях, поглинуті дійством, а, можливо, – власними роздумами про долю і долю українського народу. Диригентка хору, якій дякую за надзвичайне виконання музичних творів, відповідає коротко: "Це – для українського народу!". Щиро дякую п. Послові Андрієві Мельникові та всім, хто спричинився до організації цього вечора пам'яті! Вічна пам'ять жертвам Голодоморів в Україні!» – зазначив владика Богдан Дзюрах, ділячись своїми враженнями від цієї історичної події.

Під час концерту-реквієму прозвучали твори Баха, Моцарта, Верді та Франка у виконанні відомого органіста Берлінського собору Андреаса Зілінга.

Особлива атмосфера панувала під час процесії запалювання свічок у пам'ять про закатованих голодом українців під супровід твору всесвітньо відомого українського композитора Мирослава Скорика.

До реквієму долучився також Дипломатичний хор Берліна, до складу якого входять представники понад 20 національностей, зокрема й українці.

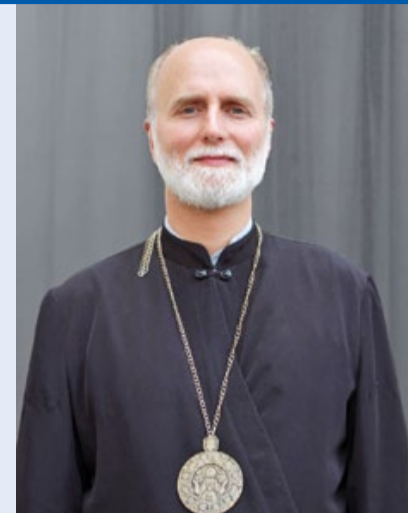
Питання визнання Голодомору геноцидом українського народу перебуває на розгляді німецького Бундестагу. Це стало можливим завдяки петиції, яка збрала понад 73 тис. підписів із 50 тис. необхідних. Наразі вже 15 іноземних держав ухвалили аналогічні рішення на парламентському рівні, дев'ять – на регіональному.

«Українці закликають новообраний Бундестаг визнати Голодомор тим, чим він і був насправді – а саме геноцидом українського народу. Вже два роки відповідна петиція перебуває на розгляді німецького парламенту. Прийшов час діяти.

ПАПА ПРИЗНАЧИВ МИТРОПОЛИТА БОРИСА ҐУДЗЯКА ЧЛЕНОМ ДИКАСТЕРІЇ В СПРАВАХ КОМУНІКАЦІЇ

У четвер, 2 грудня 2021 року, було повідомлено, що Святіший Отець Папа Франциск призначив архієпископа і митрополита Філадельфійського УГКЦ владика Бориса Ґудзяка одним з членів Дикастерії з питань комунікацій. Окрім митрополита Бориса Ґудзяка, було призначено кардинала Мауро Ґамбетті, двох архієпископів, єпископа та монахиню Наталі Бекар, заступницю Секретаря Синоду Єпископів. Дикастерію з питань комунікацій заснував саме Папа Франциск 27 червня 2015 року. На нову структуру було покладено завдання повної реорганізації всієї комунікаційної системи Святого Престолу. У ній під одним керівництвом об'єднано усі джерела комунікацій Святого Престолу та міста-держави Ватикан. Частинами нової дикастерії є офіційний сайт Святого Престолу www.vatican.va, пресслужба Святого Престолу, інформаційний потік *Vatican News*, щоденна газета «*L'Osservatore Romano*», видавництво Ватикану та інші медіаресурси Ватикану. (За матеріалами *VaticanNews* Пресслужба Секретаріату Синоду Єпископів УГКЦ)

ВІЙСЬКОВІ КАПЕЛАНИ МАТИМУТЬ ОФІЦЕРСЬКЕ ЗВАННЯ

Верховна Рада прийняла Закон України «Про Службу військового капеланства», яким визначила порядок задоволення духовно-релігійних потреб військовослужбовців Збройних Сил України і інших військових формувань, працівників і членів їхніх сімей у мирний і воєнний час. Закон передбачає створення Служби військового капеланства – це окрема структура у складі Збройних Сил України, Національної гвардії України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань та Державної прикордонної служби України. До цієї структури входитимуть посадові особи та військові капелани. Військовим капеланом, відповідно до Закону, вважається особа, яка отримала мандат на право здійснення військової капеланської діяльності та уклала контракт про проходження військової служби на посадах осіб офіцерського складу (виключно на посадах Служби військового капеланства). Обов'язковою вимогою для зайняття посади військового капелана є наявність вищої богословської освіти. Підготовка військових капеланів передбачає проходження курсу за спеціальною програмою підготовки в кожному окремо навчальному центрі Збройних Сил, Нацгвардії, Держприкордонслужби України. Згідно змін, внесених Законом до Статуту внутрішньої служби Збройних Сил України, видача зброї та боєприпасів військовим капеланам забороняється. Військові капелани також не можуть бути залучені до чергувань, нарядів, проведення службових розслідувань та інших дій, несумісних з їхніми посадовими обов'язками та статусом священнослужителя. (Інститут релігійної свободи)

Годі прикриватися юридичною казуїстикою та несерйозними відмовками. Саме Берлін має особливе моральне зобов'язання визнати Голодомор», – заявив посол України у Німеччині Андрій Мельник з нагоди реквієму у Берлінському кафедральному соборі.

За його словами, у той час, коли сталінський режим насильно вилучав зерно в українських селян, саме СРСР на початку 1932 року став головним торговельним партнером Німеччини щодо імпорту промислової продукції.

«Для активного просування бізнесу зі Сталіним Берлін у період з 1925-го до 1931 року надав Кремлю три кредитні лінії на загальну суму в 700 млн рейхсмарок. У рамках цих величезних кредитних ресурсів, а також за отриману від продажу зерна за кордон готівку, саме протягом 1931–1932 років Сталін розмістив у Німеччині колосальні замовлення на виробництво промислової продукції на суму 760 млн рейхсмарок», – пояснив дипломат.

Він наголосив, що у Німеччині тоді добре знали про страшні факти Голодомору в Україні, бо про масове вимирання українських селян активно писали місцеві газети, доповідали німецькі дипломати.

«Відтак саме Німеччина несе особливу історичну відповідальність перед Україною не лише за злочини нацизму під час окупації, але повинна нарешті чесно і відкрито опрацювати також і ці темні сторінки німецько-радянського партнерства у 1932–1933 роках», – підсумував Мельник.

Джерело: пресслужба Секретаріату Синоду Єпископів УГКЦ за матеріалами інтернет-видання «Факти ICTV»

ХТ

ТІМОТІ СНАЙДЕР: РОСІЯ НАПАЛА НА УКРАЇНУ, БО РОСІЯНИ ДОСІ НЕ ЗНАЮТЬ, ХТО ВОНИ

Найперше, на що варто звернути увагу в цій статті, є те, що вона взагалі не про Україну.

На Київському Безпековому Форумі ми оприлюднили відео-виступ всесвітньовідомого історика, професора Єльського університету Тімоті Снайдера. Його промова – це нищівна реакція на статтю Путіна про «один народ». Наводжу головні тези. (Данило Лубківський, з ФБ)

НА ПРИКАРПАТТІ ЗАПРАЦЮВАЛА РЕЗИДЕНЦІЯ СВЯТОГО МИКОЛАЯ З «ЖИВОЮ» ШОПКОЮ

На Прикарпатті, в селі Грушеві, що на території Коломийської громади, вперше запрацювала резиденція Святого Миколая із «живою» шопкою. На дітей чекають овечки та косулі. «В одній із кімнат Миколай прийматиме дітей, а у великій залі відбуватимуться інтерактивні вистави. На території резиденції дітей чекають фотозони, каруселі та «жива» шопка. По суті це – мініконтактний зоопарк, в якому вже є овечки та косулі-бембі. Можливо, до них доєднається ще й віслук», – зауважив начальник управління культури Коломийської міської ради Станіслав Баланович. За його словами, Грушів – віддалене село Коломийської громади, в якому проживає 60 людей. Оскільки територія розташована поруч із лісом, надалі її планують розвивати як частину одного із туристичних маршрутів. Цієї зими Святий Миколай працює з дітьми в парі зі своєю собакою Лайкою породи хаскі, яка залюбки кататиме дітей на санях. Також у резиденції діти можуть не лише переглянути виставу, але й узяти в ній участь. (Amazing Ukraine)

БАЙДЕН ЗАКЛИКАВ ЗАПОБІГТИ ТРАГЕДІЯМ, ПОДІБНИМ ГОЛОДОМОРУ

Кожного листопада ми вшануємо мільйони невинних українців, які постраждали та загинули під час Голодомору, у майбутньому ми маємо запобігти подібним трагедіям. Про це ідеться в заяві президента США Джо Байдена, яку Білий дім поширив 24 листопада. «Чоловіки, жінки та діти, загиблі під час голоду, стали жертвами жорстокої політики й навмисних дій режиму Йосіфа Сталіна», – зазначив президент. Він також закликав працювати на те, аби запобігти таким трагедіям у майбутньому, і підтримати тих, хто страждає під ярмом тиранії сьогодні. «Український народ подолав жах Голодомору, продемонструвавши свій дух і стійкість і зрештою створивши вільне й демократичне суспільство», – ідеться в заяві. Пам'ятаючи про біль і про жертви Голодомору, Сполучені Штати також підтверджують свою прихильність українцям й непохитну підтримку суверенітету та територіальної цілісності країни, підкреслив Байден. (Історична правда)

”

Пан Путін – старіючий лідер деспотичного режиму. Деспотичного режиму, який провалився у власних прагненнях. Він не зміг зробити Росію незалежним гравцем міжнародної політики, натомість Росія стала залежною від Китаю.

«Як вам добре відомо, цього року пан Путін опублікував статтю, в якій виклав своє бачення історії України, Білорусі та Росії. З історичної точки зору ця стаття не має жодної цінності. Коли я читаю її як історик, у мене виникає враження схоже з тим, коли на вечірці хтось починає розмірковувати про події минулого, не розуміючи про що говорить, але з гарячими переконаннями. Зазвичай історики в таких ситуаціях кивають, посміхаються і знаходять відмовку, щоб відійти. Але пан Путін не просто хто-небудь, а глава важливої держави, – тож до його міркувань треба підійти серйозно. Але не як до історії – адже в цьому сенсі його міркування сміховинні, – а як до політики.

Найперше, на що варто звернути увагу в цій статті, є те, що вона взагалі не про Україну. Насправді вона про Росію. Коли уважно читаємо цю статтю, можемо помітити, що вона насправді про відсутність – про відсутність історії Росії. Немає історії Росії, яку може розповісти пан Путін. Він може розповісти історію про певні взаємовідносини з Україною, які з певних «містичних» причин зіпсувалися.

Друге, що ми помічаємо в цій статті, – що вона не про майбутнє. Це розповідь про минуле. Бачимо те, що є характеристикою режиму Путіна: у розповіді пана Путіна про Росію майбутнього немає, є тільки минуле, «міфічне минуле». **Це – визначальна проблема його режиму.** В олігархаті, клептократії, плутократії, де всі ресурси сконцентровані в руках наближеної до центру режиму еліти, – дуже важко говорити про майбутнє, дуже важко навіть уявляти майбутнє. Тож в цій ситуації клептократичний режим продукує міфи про минуле. Політичний простір, в якому немає майбутнього, він заповнює минулим.

Проте проблема в тому, що в такій історії немає місця росіянам, немає місця людям. Ця історія показує, на якому насправді ранньому етапі перебуває Росія в сенсі створення своєї національної історії. У викладі Путіна Україна та Білорусь в цій історії відіграють роль своєрідних милиць. Росія не може розповісти історію про саму себе, тож ця історія ґрунтується на інших народах.

Коли читаємо цю статтю в контексті російського вторгнення в Україну та окупації її територій, робимо висновок, що Росія напала на Україну, бо росіяни досі ще не знають, хто вони. Росія на чолі з Путіним вторглася в Україну, аби могли розповісти щось на кшталт історії про те, хто такі росіяни.

І ця історія, що жахливо для Росії, – тотально негативна. Історія така: «Ми – люди, яких не розуміє решта світу. Ми – люди, яких не розуміють, коли ми кажемо, що ми та українці один народ. Ми – люди, яких не розуміють українці, коли ми кажемо їм, що ми один народ».

Тож Путін формує для Росії міфологічну ідентифікацію, зосереджену на минулому, повністю негативну, яка повністю залежить від інших, хто відкидає те, що Росія говорить про себе та решту світу.

І ось тут, на моє переконання, проблема сягає найбільшої глибини. Це негативне ототожнення Росії підмінює реальну зовнішню політику. Якби Путін дійсно проводив реальну зовнішню політику, яка мала б на меті захист довгострокових інтересів Російської Федерації та її народів, – така міжнародна політика концентрувалася б насамперед на Китаї, на захисті російського суверенітету стосовно Китаю.

Росія має екзистенційні проблеми у відносинах з Китаєм. Водночас вона не має таких екзистенційних проблем із Заходом. Але вторгнення в Україну і наратив щодо цього вторгнення створюють проблеми із Заходом, яких могло б і не бути.

Іншими словами, Путін цим вторгненням і цими наративами відрізав Росію від Заходу, що було абсолютно непотрібно. Водночас цим він привів Росію у становище підпорядковане Китаю. Саме так виглядає «досягнення» зовнішньої політики пана Путіна. А якщо на це подивитися тверезо, то це насправді провал його зовнішньої політики.

ПОСОЛ АНДРІЙ МЕЛЬНИК ЗАКЛИКАВ НОВИЙ УРЯД НІМЕЧЧИНИ СПОРУДИТИ В БЕРЛІНІ МЕМОРІАЛ МІЛЬЙОНАМ УКРАЇНСЬКИХ ЖЕРТВ НАЦИЗМУ

Süddeutsche Zeitung (1,3 мільйони читачів) оприлюднила інтерв'ю Посла України у Німеччині Андрія Мельника щодо важливості перегляду вже новим урядом ФРН та Бундестагом існуючої політики пам'яті Німеччини, у якій українські жертви нацистських злочинів досі залишаються поза увагою. В рамках інтерв'ю Посол звернувся з вимогою спорудити у центрі Берліна меморіал мільйонам українських жертв нацизму. «В Україні німецька війна на винищення залишила після себе щонайменше п'ять мільйонів жертв серед цивільного населення, серед них півтора мільйони українських євреїв – жертв Голокосту кулями», – підкреслив глава української дипмісії. За словами Андрія Мельника «на примусові роботи до Третього рейху було насильно вислано понад 2,4 мільйони мешканців України». Посол висловив розчарування, що «незважаючи на ці шокуючі цифри, про ці жертви у Німеччині взагалі нічого не відомо». «Німці чудово пам'ятають про Голокост, Сталінградську битву та блокаду Ленінграда. Втім, на їх ментальній карті пам'яті зовсім відсутні місця найтемніших злочинів нацистського режиму в Україні», – підкреслив Андрій Мельник. Посол А. Мельник відкинув такі неприйнятні підходи офіційного Берліна, коли для одних націй, які постраждали від гітлерівської окупації, Німеччина споруджує меморіали, а іншим безапеляційно відмовляє. Повний переклад публікації «Питання коректної історичної пам'яті» [ТУТ](#).

Сьогодні Росія має вплив у світі тому, що вона розташована між Заходом і Китаєм. Напавши на Україну, відрізавши себе від Заходу, Росія серйозно послабила свої позиції відносно Китаю. Це – наслідок зовнішньої політики Путіна.

Ми підходимо до останнього пункту. Скажу те, про що не говорять в Росії, принаймні в політичних колах. Росія відрізала себе від України. У статті пан Путін твердить, що Росія та Україна мають бути разом, але вони розділилися через якусь «містичну» змову Заходу. Втім, правда набагато простіша. Правда просто перед нами.

Причина, чому Україна та Росія не є близькими, – це тому, що Росія напала на Україну. Іншими словами, якщо метою Путіна насправді й були добрі відносини Росії та України, то саме він і ніхто інший зробив це неможливим. Не лише на час свого режиму, а й на роки і десятиріччя потому.

Словом, якщо він справді переймається тим, про що писав (а я думаю, що це так, його тези

історично безглузді, але він вірить у це як людина), якщо він справді переймається тим, аби Росія й Україна були близькими, немає жодної людини на світі, яка б була більше винувата у відсутності цих близьких відносин, ніж сам Володимир Путін.

Навіщо ця стаття, чому вона з'явилася зараз – 7 років після нападу на Україну? Відповідь пов'язана не з минулим, а з сьогоденням, не з Україною, а з Росією, зокрема, з пізнім періодом путінського режиму.

Пан Путін – старіючий лідер деспотичного режиму. Деспотичного режиму, який провалився у власних прагненнях. Він не зміг зробити Росію незалежним гравцем міжнародної політики, натомість Росія стала залежною від Китаю. І він не зміг зблизити Росію та Україну. Навпаки – напавши на Україну, Росія на довгий час стала ворогом.

Тож на цьому етапі кар'єри Путіну залишається лише приховувати ці провали за брехнею». (а.ф.)

НОВИНИ Апостольського екзархату у Німеччині та країнах Скандинавії

АПОСТОЛЬСЬКИЙ ЕКЗАРХ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ У НІМЕЧЧИНІ ТА СКАНДИНАВІЇ ВІДВІДАВ ТРІР І ЗААРБРЮКЕН

20–21 листопада Апостольський екзарх для українців візантійського обряду Німеччини та Скандинавії владика Богдан Дзюрах здійснив свій перший душпастирський візит до дієцезії Тріру та молився з вірними УГКЦ у місті Заарбрюкен з нагоди парафіяльного храмового свята Святого Йоана Золотоустого.

ЗУСТРІЧ ІЗ КАТОЛИЦЬКИМ ЄПИСКОПОМ ТРІРУ

Під час робочої зустрічі з єпископом Тріру владикою Штефаном Акерманном, яка відбулася в суботу, 20 листопада, Апостольський екзарх розповів про стан душпастирства вірних УГКЦ на теренах Німеччини та Скандинавії. Зокрема він звернув увагу на зростаючу кількість новоприбулих українців, які обирають Німеччину як країну свого нового перебування чи то з огляду на працю, чи з огляду на здобуття освіти.

До збільшення мігрантів спричиняється не лише важка економічна ситуація в Україні, але і триваюча російська агресія на сході нашої Батьківщини.

Позитивним аспектом міграції є те, на думку владика Богдана, що наші люди, прибуваючи до Німеччини, прагнуть душпастирського супроводу своєї Церкви та свідомо шукають наших громад, а всередині своїх родин плекають віру та передають її своїм дітям та внукам. Апостольський екзарх подякував місцевому владіці за довголітню підтримку і солідарність в запевненні душпастирської опіки над українцями візантійського обряду.

Владика Акерманн, зі свого боку, подякував екзархові за розповідь та зазначив, що досвід і свідчення віри українців є цінним духовним даром для усієї Католицької Церкви у Німеччині. Він заявив про свою подальшу відкритість до співпраці та висловив надію на розвиток греко-католицьких громад в Німеччині.

В розмові також взяли участь Керівник відділу «Церква у світі» дієцезії Тріру п. Людвіг Кун, канцлер Апостольського екзархату о. Андрій Дмитрик та душпастир місцевої греко-католицької спільноти о. Ігор Сапун.

» «Нема гріха, що його не могла б знищити милостиня. Вона – пригожий лік на всяку рану. Дай хліб і візьми рай! Дай смертне і візьми безсмертне! Дай тлінне й візьми нетлінне!»

У МОМЕНТАХ ПАДІНЬ ГОСПОДЬ ПОСИЛАЄ НАМ АНГЕЛІВ-ХОРОНИТЕЛІВ

У неділю, 21 листопада, владика Богдан очолив Архирейську Літургію в місті Заарбрюкен з нагоди храмового празника місцевої греко-католицької громади, а саме – свята св. Йоана Золотоустого. З Апостольським екзархом співслужили о. Ігор Сапун, душпастир

місцевої греко-католицької спільноти, о. Андрій Дмитрик, канцлер екзархату, о. Андрій Чмир, священник Стрийської єпархії УГКЦ, а також місцевий римо-католицький парох о. Бернд Шіковскі [Bernd Schikofsky].

» «Поки ми будемо ягнятами, то переможемо і, навіть якщо нас оточуватимуть численні вовки, ми зможемо їх подолати. Але якщо ми станемо вовками, то будемо переможені, бо будемо позбавлені допомоги Пастиря»

Оскільки того ж дня за юліанським календарем припало свято Архистратига Михаїла, у своїй проповіді Апостольський екзарх показав тісний зв'язок, який існує між пасхальним таїнством Христа, що його християни святкують кожної неділі, з посланництвом ангелів та прикладом святих. В той час, як Своєю смертю і славним Воскресінням Христос Господь подолав пекельні сили зла, гріха і смерті, ангели на чолі з Архистратигом Михаїлом черпають силу і Божу благодать з цієї Христової перемоги у боротьбі з духами темряви, а Святі цією ж силою і благодаттю освячують себе і світ навколо.

Владика зауважив, що в людському житті на цьому світі ми ще не завжди і не всюди стверджуємо те, про що казав Господь Ісус («Я бачив сатану, що наче блискавка падав з неба» – пор. Лк. 10, 18) та що описує у своєму видінні св. евангелист Іван: поваленого на землю «дракона великого, змія стародавнього, званого дияволом і сатаною, що зводить вселенну» (Одрк. 12, 9). Нераз ми самі відчуваємося і є насправді поваленими на землю – нашою слабкістю, спокусою, гріхами. В таких моментах Господь посилає нам цих своїх помічників – нашого ангела-хоронителя, який кличе нас голосом совісті до покаяння, і святих, які запевняють

нас, що Божою благодаттю і ми будемо здатні подолати супротивні сили на дорозі святості.

СВЯТИЙ ЙОАН ЗЛАТОУСТИЙ: БУТИ ЯГНЯТАМИ ДОБРОГО ПАСТИРЯ

Відтак проповідник заохотив зібраних вірних до того, щоб протиставляти гріхові та злу, яке спостерігаємо і досвідчуємо у світі, силу Христової любові, яка єдина здатна перемінювати світ, лікувати рани і освячувати людські серця і все людське суспільство. Він пригадав слова апостола Павла: «Не дозволяй, щоб зло тебе перемогло, але перемагай зло добром» (Рим. 12, 21), а відтак, у світлі життя та служіння св. Йоана Золотоустого, представив практичний вимір християнської любові.

Святий Йоан Золотоустий наголошував, що християни можуть перемінювати світ і долати супротивні сили лише в міру внутрішньої переміни власного серця. Використовуючи образ смиренного ягняти і Доброго Пастиря, проповідник цитував слова св. Йоана Золотоустого, якими святий подає ключ перемоги над злом в собі і навколо себе: «Поки ми будемо ягнятами, то переможемо і, навіть якщо нас оточуватимуть численні вовки, ми зможемо їх подолати. Але якщо ми станемо вовками, то будемо переможені, бо будемо позбавлені допомоги Пастиря».

Коментуючи ці слова великого святителя, Апостольський екзарх наголосив: «Наш Добрий Пастир, Господь Ісус, раз назавжди здолав усіх вовків, усі супротивні сили, то ж нам слід турбуватися про те, щоб залишатися ягнятами – вірними учнями Христовими, щоб стати учасниками і свідками цієї пасхальної перемоги Христа у нашому житті, в історії народу і усього людства».

МИЛОСТИНЯ – ЛІК НА ВСЯКУ РАНУ

Одним з практичних вимірів християнської любові, якому золотоустий архієпископ Царгороду присвячує у своїх творах чимало уваги, є милостиня. Слова Йоана Золотоустого скеровані до його сучасників, не втрачають силу і значення рівно ж для нас, Христових учнів XXI-го століття: «Велике діло – милостиня... Вона може

змити гріхи й охоронити від засуду. Ти мовчиш – а вона стоїть і тебе охороняє. Що більше, тоді, як ти мовчиш, тисячі уст дякують за тебе. Нема гріха, що його не могла б знищити милостиня. Всякий гріх нижче від неї. Вона – пригожий лік на всяку рану. Дай хліб і візьми рай! Дай мале та візьми велике! Дай смертне і візьми безсмертне! Дай тлінне й візьми нетлінне!».

ЧОМУ НАЗИВАЄМО АРХІЄПІСКОПА ЦАРГОРОДУ «ЗОЛОТОУСТИМ»?

Владика Богдан на завершення своєї проповіді пригадав походження титулу «Золотоустий», який заслужив собі св. Йоан, архієпископ Царгороду. А саме, згідно з переказом, під час однієї проповіді в церкві якась жінка захоплено вигукнула: «Учитель духовний Йоан! Золоті уста, глибоке твоє слово і слабкий наш ум поїняти його не може!». І хоч в словах побожної невісти був відчутний недвозначний комплімент, все ж друга частина фрази, на думку владика Богдана, давала до розуміння, що жінка готова б зупинитися на півдорозі і не виходити поза своє емоційне захоплення красномовністю Єпископа. Тому святий архієпископ Царгороду не піддався на дешеву, хоч і заслужену, похвалу, а відказав цій жінці і усім присутнім так: «Ви хвалите моє слово, але похваліть його добрими ділами, бо лиш такої хоч похвали!».

Закінчуючи своє недільне слово Апостольський екзарх закликав присутніх на молитві вірних теж не бути виключно слухачами Слова Божого, але хвалити Бога власними добрими ділами.

Окремо, після Літургії, владика Богдан звернувся із закликом і заохотою до вірних молитися про покликання до священничого і богопосвяченого життя серед дітей і молоді екзархату. Такі покликання, на думку екзарха, є ознакою зрілості християнської спільноти, а для родин, з яких такі покликання народжуються, вони є джерелом особливого благословення Божого і Його милості.

Джерело: пресслужба Апостольського екзархату в Німеччині та країнах Скандинавії

НОВИНИ Апостольського екзархату у Німеччині та країнах Скандинавії

ДЕНЬ ЖАЛОБИ В ГАЙЛЬБРОННІ

14 листопада отець Роман Врущак відслужив панахиду біля Могили українців – жертв II Світової війни. Бургомістр Гайльбронну Гаррі Мергель надіслав поминальний вінок. На початку осені місцеві українці Ярослава Лаврик, Валерій Давиденко та родина Цокан відновили пам'ятник на міському кладовищі.

Зі словом виступила пані Анастасія Козак, котра відзначила, що в багатьох країнах світу, так і в Україні, листопад є місяцем смутку за жертвами війни та Голодомору, душі померлих жертв чекають на наші молитви... (д.м.)

ХТ

ІСУСОВА МОЛИТВА (5)

ВСЕОХОПЛЮЮЧА МОЛИТВА

Молячись Ісусову молитву, можемо вживати як займенник першої особи однини «помилуй мене», так і множини – «помилуй нас».

Ми звертаємося до Господа з численними проханнями і потребами – особистими і наших ближніх, за яких молимося чи то з власної ініціативи, як це зробила Пресвята Богородиця у Кані Галілейській, чи у відповідь на прохання про молитву з їхнього.

Проте, інколи не будемо навіть фізично в стані усіх і все пам'ятати і пригадати. Тоді на поміч нам

приходить ця проста і всеохопна молитва, коли ми молимося у своєму імені і у імені наших ближніх і цілого світу, кажучи: «Господи Ісусе Христе Сину Божий, помилуй нас грішних!».

Коли говоримо «нас», то солідаризуємося з усім стражденим і знедоленим людством. Так, Ісусова молитва виводить нас з замкнутості у самих собі, вчить нас любові, а першим відрухом любові є здатність зауважувати іншу людину, дивитися на іншого не як на чужака, чи тим більше ворога (навіть якщо він завдає нам прикрість), але дивитися на нього як на ближнього, як на дитину Божу, яка потребує не менше від нас Божої ласки і Божого спасіння.

«Господи Ісусе Христе Сину Божий, помилуй нас грішних!»

Владика Богдан Дзюрах, з ФБ

ЖІНКА, МІСІЯ, СЛУЖІННЯ

Розмова з о. Юрієм Щурком, деканом філософсько-богословського факультету УКУ, доктором біблійного богослов'я, який був гостем Філадельфійської Архиепархії УГКЦ. Ведучий о. Андрій Чорнописький, докторант філософсько-богословського факультету УКУ.

► **Якою є позиція Святого Письма, зокрема Нового Заповіту, щодо служіння жінок в Церкві.**

о. **Юрій Щурко:** Після 2000 років християнства ми, на жаль, маємо ще в головах багатьох чоловіків стереотипи стосовно гідності жінки. Дуже багато людей вважає, що чоловіки є людьми якоїсь кращої катего-

рії, забуваючи, що каже Книга Буття: коли Бог створив людину, він створив їх чоловіком і жінкою. Коли Господь сказав до Адама, що недобре йому бути самому, що створить йому поміч відповідну для нього, то це вказує на те, що Адам без Єви, певною мірою, був якийсь неповноправний, тобто не міг себе реалізувати навіть як особа. Тому, коли Адам побачив Єву, він сказав: «Кість від костей моїх, плоть від плоті моєї, ти мое друге "я", я є в шоці» і т.д.

Якби чоловіки з таким захопленням дивилися на жінок, як на своє друге «я», і очевидно також краще розуміли наскільки жінка є потрібна, її присутність у всіх сферах, так само там, де є чоловіки...

► **Може то проблема чоловіків сприйняття самих себе?**

о. **Юрій Щурко:** Власне, я думаю, що так. Я думаю, що психологи могли б тут багато більше сказати про всі ті каліцтва духовні, які невидимо присутні в чоловічих головах, за рахунок чого вони пробують десь недооцінювати жінок.

В ранній Церкві з тим очевидно не було великих проблем. Якщо ми дивимось... наприклад на Євангеліє від Луки. Лука особливо приділяв увагу питанням маргіналізованих людей в тому стародавньому суспільстві, це стосувалося не тільки вбогих і грішників, відкинутих, але дітей і жінок, які були безправні. Тим самим він показує, що жінка в Божому плані є таким самим Божим створінням, і любленим, як і чоловік.

Як ми читаємо початок Євангелія від Луки, ми чуємо про Захарія і Єлисавету. Це чудове подружжя, яке приводить на світ Івана Хрестителя. Ми читаємо про Марію, матір Ісуса, ми читаємо про Марту, Марію – сестер Лазаря. Марія, сівши у ніг Господа слухала його слово, це є постава учня.

Врешті, як ми виходимо навіть поза Євангеліє Луки, в Євангеліє Івана перше чудо, це є чудо в Кані Галілейській, де Господь своєю присутністю об'являє цінність

подружжя, показує, що те нове творіння починається із того, коли на належний рівень стають стосунки чоловіка і жінки.

Врешті, коли дивимося на розповіді про Воскресіння, ми бачимо, що євангельські розповіді характерні тим, що першими свідками були жінки. Коли Павло починає говорити про воскреслого Христа для язичників, людей грецького світу, він не згадує жінок, бо жінок в стародавньому світі не сприймали як вірогідних свідків. І хоч послання хронологічно записані швидше, Євангеліє містить ранішню традицію, яка вказує на те, що якби апостоли хотіли щось перекрутити, вони би забрали свідчення про жінок, а вони там є. Під хрестом Ісуса є присутні жінки. Перші благовісниці, це мироносиці.

” Ми повинні дуже сильно переосмислити те, як ми, чоловіки, повинні поводитися, щоби роль жінки знову стала та, яку жінці відвів саме Христос, якщо ми є учнями Ісуса.

Коли рання Церква починає своє соціальне служіння, своє sacramentalне служіння серед людей, то жінки відіграють особливу роль, як диаконеси наприклад. Хто міг приносити причастя хворим – жінки. Хто брав участь в таїнстві хрещення чи миропомазання, щоби помазати ту частину тіла, щоби зберегти певні межі пристойності і т.д. Все це робили жінки.

Хто зумовив поширення Церкви власне в Європі?

” Чому так сталося, що замість зростати у Христі, ми десь знову опустили на рівень якихось таких тваринних емоцій і сприйняття іншої особи, яка зумовила прихід Бога у світ? Бог через жінку став людиною.

Лідія є серед тих, яка потім в спільноті Филипа відіграла таку ж роль, і правдоподібно від цієї єдиної спільноти Павло отримував фінансову підтримку, дозволяв їм себе утримувати, від інших не хотів приймати фінансову підтримку, щоб хтось не закинув йому, що він з того має якийсь зиск.

В Посланні до Римлян в 16 главі апостол Павло згадує про таке дуже цікаве подружжя Прескелі і Акелі. Прескіла є дружина, Акела її чоловік. Вони йому допомогли і в Ефесі порятуватися від того бунту, і в Коринтії допомагали утвердити Церкву, і хоч були вигнані через Клавдія як євреї з Риму, чуємо, що вони там знову повернулися, і Павло їх поручає як своїх найдорожчих співробітників.

Врешті, згадує Андроніка і Юлію, які, каже, випередили його в апостольстві. Тобто він називає їх апостолами. То може мати подвійне значення. Апостолами Павло називає не тільки тих, хто належить до 12-ти, але хто бачив Воскреслого, або ж просто вважає їх людьми, які проголошували Добру Новину на більших територіях, зокрема на Середземномор'ї. Ми не знаємо, чи вони бачили Воскреслого, чи вони просто були такими наснажними і ефективними місіонерами, але він каже, що вони випередили саме його. [...]

Катерина Шадріна,
«Ісус і мироносиці»

Якщо загалом глянути на 16 главу, то ми бачимо дуже багато різних жінок, яких він хвалить і ставить дуже високо, деяких хвалить більше як чоловіків, їхній успіх у місії. Це вказує на те, що рання Церква була справді місцем нового творіння, бо хто в Христі – то є нове творіння. Ти не можеш думати, що чоловік є кращий, ніж жінка і т.д.

Тому, коли ми дивимся на перше християнство, на християнство першого тисячоліття, тих проблем, які потім виникли – через Середньовіччя, через певні такі речі, які прийшли в християнську духовність під впливом різних чинників... Вони були чужі для ранньої Церкви.

Тому сьогодні дивно, що ми втратили оце первісне відчуття, такі, я би казав, радості у сприйнятті осіб протилежної статі; що ми допустилися до страшного приниження жінок; що дуже багато рухів феміністичних були просто болісною реакцією на це приниження, яке мало місце роками. Для Церкви є великою ганьбою, соромом, що ми зрадили те, що мали на початку.

Навіть сьогодні... За рахунок чого, властиво, багато парафій є активними? За рахунок такої, я би казав, часом мовчазної, часом більш активної, але присутності жінок. Я пригадую на своїй другій парафії, коли ми мали потребу вибрати новий комітет, то ми зробили це на паритетній основі. У нас було 15 вулиць на парафії, від кожної вулиці ми обрали двох представників, чоловіка і жінку. З чоловіками очевидно більше якісь господарські речі, з жінками більш практичні речі

говорили, тобто кожен мав якісь свої дари. Неможливо, щоб парафія нормально розвивалася, коли в церковному комітеті самі чоловіки, це якесь просто ненормальне і ми очевидно цього не робили. Служіння жінок у Церкві, на різних позиціях, воно більш ніж за-требуване. [...]

Якщо ми хочемо, щоби наша Церква, взагалі суспільство було живе, щоб в ньому не бракувало чогось автентичного, живого, прекрасного, то очевидно ми повинні дуже сильно переосмислити те, як ми, чоловіки, повинні поводитися, щоби роль жінки знову стала та, яку жінці відвів саме Христос, якщо ми є учнями Ісуса.

Ми настільки відходимо від своїх первісних коренів, що воно інколи лякає. Воно лякає [тим], де ми зайшли сьогодні і чому жінки мають нагадувати нам про свої права. Чому так сталося, що замість зростати у Христі, ми десь знову опустилися на рівень якихось таких тваринних емоцій і сприйняття іншої особи, яка зумовила прихід Бога у світ? Бог через жінку став людиною.

Першим, кого Бог торкнувся у цьому фізичному світі, входячи в цей світ, це є Марія. Я думаю, що це є образ глибокої пошани, і навіть захоплення, споглядання, [образ], який повинен викликати в кожного чоловіка жінка.

Церква мала б бути місцем, де будуть виховуватися справжні чоловіки, які мають пошану до жінки, до матері, до дівчини, до життя, до краси, до чогось такого, чого чоловік сам не має, без чого він не є щасливим.

Джерело: [відеозапис на каналі YouTube](#)

ХТ

ПЕРША УКРАЇНКА «ПРАВЕДНИК НАРОДІВ СВІТУ» ОЛЕНА ВІТЕР

1904, 11 січня – у с. Миклашів на Львівщині народилася Олена Вітер – церковна та громадська діячка, настоятелька греко-католицького монастиря, політв'язень радянських концтаборів, «Праведник народів світу» (1976).

у 1924 р. «Рідну школу», в якій українські діти мали можливість навчатися українською мовою. У 1930-х рр. вона відкрила вечірню школу для дорослих, драматичний гурток і навіть дитячий садок. Згодом за цю роботу чекісти звинуватили її у «націоналістичному вихованні молоді». Додатково ігуменя Йосифа збирала пожертви для порятунку українських політичних в'язнів.

У 1939 р. Якторівський монастир розгромила радянська влада. Сестра Йосифа очолила Львівський монастир студиток. Таємно вона організувала нелегальний перехід за кордон підпільників.

11 червня 1940 р. Олену Вітер заарештували співробітники НКВС за співпрацю з учасниками визвольного руху. У червні 1941 р. її засудили до смертної кари. Бог порятував її від розстрілу, хоч у радянських документах було зазначено про виконання вироку. 24 червня 1941 року начальник тюремного управління НКВД у Львівській області Лерман звітував, що згідно наказу керівництва із 1355 вбито 924. У день написання звіту Львів бомбардували німецькі літаки, у місті почалися заворушення, організовані ОУН. У результаті підпільникам вдалося влаштувати втечу частини в'язнів, серед них звільнилася й Олена Вітер.

У роки німецької окупації у львівському сиротинці, що знаходився під її опікою, ігуменя Йосифа переховувала від нацистів єврейських дітей. Серед них були Лілі Польман, Натан Левін та ін. Дітей не лише

До 13 років жила з батьками в Австрії. Закінчила гімназію сестер Василіянок у Львові, у 1921 р. стала студенткою медичного інституту. У 1922 р. після смерті батька залишила навчання і стала черницею-василіянку на ім'я Йосифа. Протягом 1932–39 рр. – ігуменя монастиря у с. Якторів (нині Львівська область).

У 1930 р. вона стала членом Організації українських націоналістів. При монастирі О. Вітер заснувала

доглядали, годували та одягали, їх також навчали християнським молитвам і звичаям.

12 жовтня 1945 року сестру Йосифу вдруге заарештували радянські спецслужби. Перший допит розпочався ввечері того ж дня. Затримана відразу зізналася, що «мала зв'язок з УПА, надавала їм допомогу в боротьбі проти радянської влади, повністю поділяла їхні думки і працювала на користь створення самостійної України. Це я робила цілком усвідомлено, будучи вороже налаштованою до радянської влади». Її засудили на 20 років ув'язнення, яке відбувала у радянських концтаборах.

Сестра Йосифа вийшла на волю 29 березня 1956 року, відбувши в ув'язненні 10 років, 5 місяців та 17 днів, але їй заборонили селитися у Львові. Проживала у м. Скалат на Тернопільщині, де й померла 15 листопада 1988 року, не доживши менше року до виходу Греко-Католицької Церкви з підпілля.

У 1976 році Олена Вітер стала першою українкою, яку визнали «Праведником народів світу» за порятунок єврейських дітей під час Голокосту. Станом на 1 січня 2017 року це звання присвоєно 2 573 громадянам України.

Леся Бондарук, Український інститут національної пам'яті. Джерело: «Ukrainian people»

ВІЙНА НЕ РОБИТЬ ВИНЯТКІВ. ЖІНОЧІ ІСТОРІЇ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ

Олена Вітер (1904-1988)

Настоятелька греко-католицького монастиря, співпрацювала з ОУН. Заарештована НКВД і засуджена до смертної кари. Одна з небагатьох, хто пережили розстріли в тюрмі "на Лонцького" у Львові. Під час Голокосту врятувала від нацистів десятки єврейських дітей. Перша серед українців 1976 року отримала звання «Праведник народів світу». За те, що не загасила вогник віри в найчорніший час.

1939-1945 ПАМ'ЯТАЄМО ПЕРЕМАГАЄМО

XI

«СТАРЕЦЬ ОЛЕКСАНДР БУВ ЛЮДИНОЮ НЕВИДИМИХ ПОДВИГІВ»

(свідчення ієрм. Макарія [Дутки] про Унівського подвижника)

Я сподіваюся, що до початку Нового року, ми будемо мати книгу свідчень про старця Олександра [Кіляра]. Хотів би поділитися своїми свідченнями про моє особисте спілкування зі старцем. Я би хотів назвати це свідчення «Людина невидимих подвигів». Бо багато речей миряни, які спілкувалися зі старцем, чи навіть ми монахи, не зауважували. Бо він їх дуже приховував. Він все робив, щоби не

похвалитися своїм подвигом. Але деякі речі я зміг відчитати і хотів би про них розповісти.

Зі старцем Олександром під одним дахом монастиря я проживав з 2009 до 2020 рік. Пригадую день, як отець Йона, теперішній наш ігумен, перевіз отця із монастиря із Свято-Троїцького монастиря Жукова до Унівської Лаври на постійне проживання. Декілька монахів зустріли його на першому поверсі монастиря. Старець постійно лагідно посміхався. Поселили ми його до першої келії під хрестом.

Одного разу брат Пімен сказав, що ігумен Унівської Лаври, Венедикт, за 11 років зробив багато добра для обителі, та найбільшим ділом його ігуменства було те, що він подарував старця Олександра для Унівських братів.

Ігумен Венедикт узгодив із братом Олександром умови його проживання в Унівській Лаврі. Цілий тиждень брат Олександр мав бути на повному затворі, а у суботу приймати на розмови бажаних братів, а по неділях мирян, які записуватимуться до нього на зустріч. Час від часу, по суботах, отець Олександр давав монастирській братії духовні конференції після обіду та до обіду. То у ці суботи він нікого не приймав, хіба хто мав дуже велику потребу поспілкуватися.

Доглядати за старцем Олександром призначили ієромонаха Макарія, тобто мене. Я мав подбати про його харчування та щоденний побут. Зізнаюся, що отець був невибагливим, ніколи не акцентував на собі. За всі роки нічого мене не попросив. Він був скромним. Але Господь сам подбав про свого безкорисливого слугу. Часом коли я заходив до його келії та бачив, що там немає якоїсь речі, необхідної у побуті, то сам її клав. Я насправду відчував, що є Божими руками для старця Олександра. Господь дбав про нього до найменших, до найдрібніших речей.

Його невибагливість для мене свідчила про його гідність та людську простоту. Невибагливість на прикладі нашого брата – це коли розум та душа настільки помірні, що досягають згоди, отримуючи найменше. При цьому невибагливість не виключала прагнення до великого. У ньому можна було прослідкувати такий настрій душі і розуму, мало залежний від зовнішніх обставин. Він умів пристосуватися до найбільш несприятливих умов.

Старець, як правило, був задоволений своїм життям. Задовольняючись малим, він, тим не менш, вмів прагнути до більшого. Я часто забував йому подати цукру, або виделку, чи ложку, невчасно приносив йому чистий рушник. Більше того, міг забути дати йому їсти: один день чи два. Я переконаний, що він не отруював себе думками: «який я нещасний і обділений».

Отець завжди залишався вірним собі. Часом я собі про нього думав, що його хоч у палаці посели, дай йому певну розкіш, він, все одно, залишиться простим і невибагливим у своїх бажаннях. Ця людина була просякнута простотою, людяністю, милосердям, а, зрештою, його ество світилося Святим Духом, Якого він щоденно стяжав на себе, щоби іншим його передавати.

І ми роками користали з його присутності у нашій обителі. Він ділився, роздавав себе всім, хто цього потребував. Він неординарна людина, непересічна,

я відчуваю, що він прийшов у цей світ з якоюсь місією, яку ми з роками ще будемо відкривати.

ПРО АСКЕТИЗМ СТАРЦЯ

Аскетизм старця був захований від пересічного ока людей, навіть монахів, які з ним проживали. Аскетичні практики отця були у всьому, хоч ззовні він споміж усіх нас нічим не вирізнявся. Брат Олександр відмовлявся від життєвих благ і насолод для самовдосконалення і досягнення певних духовних цілей.

Ми облаштували його келію таким чином, щоб він міг провадити затворницький стиль життя. Однак тільки з часом я зрозумів, що він не використовує ліжку, щоби спати, як ми це звикло робимо. Він використовував м'яке крісло, щоб відпочити, а ліжко його було заповнене книжками. Про це можуть свідчити брати, які приходили до нього на розмову.

У нього була ванна, але він її не вживав, а протирав своє тіло вологим рушником. Однак ніхто з нас ніколи не зауважив, що отець неохайний. На свої 80 років тримав себе у надзвичайному порядку і чистоті. Ще, пригадую, що старець благав мене не відсилати його до лікарів. У нього не було зубів на старості. І я думав покликати до келії стоматолога, який би зробив порядок з його зубами. Він складав руки, як для молитви, переді мною. Дякував як міг і чемно відмовлявся. Після його смерті, племінниця з Америки, Людмила, розповідала, що не раз пропонувала йому послуги стоматології, бо вона стоматолог. А він завжди відповідав, що полагодить ці справи з Богом.

Коли отець переставився, у січні 2020 року, то відразу після похорону ми впорядковували його речі. І я подумав, що ми тепер можемо довідатися чи він вживав якісь ліки. Раптом у шухляді я знайшов коробку від ліків, там де зображено серце і судини. Я собі подумав, що старець, напевно, мав проблеми із серцем. Як причину смерті, лікарі вказали серцеву недостатність. Я взяв коробку до рук, думаючи про себе, що першим у монастирі довідаюся про хворобу старця Олександра і бачу, що там у коробці Богородична вервичка, замість медичних таблеток. Починаю читати, що на коробці написано: «Милосердинка», 59 зерняток для серця. Склад: 100% вервиця, призначення: від духовної літеплості, допомагає у крокуванні до святості, поборює спокуси, зцілює від докорів сумління, визволяє душі з Чистилища». Ось саме так, дорогі, отець ставився до своїх хворіб.

Аскетичне життя нашого подвижника виявлялося у особливий спосіб у споживанні їжі. Напевно, до кінця ніхто не знає як довго отець міг стримуватися

цілковито від їжі. Часом їжа, яку ми приносили йому, залишалася непорушною день, два. Він завжди хотів бути солідарним з Унівською братією, щодо посту, тому завжди строго дотримувався правил, щодо посту, встановлених у Лаврі. Завжди мене запитував: «Отче, а як завтра у цей піст брати будуть харчуватися». Не хотів, щоб йому приносили якусь кращу калорійнішу їжу.

Як довідався з часом, старець ніколи не вживав вина. Для старця прикладом був Іван Хреститель, який теж мав своїм обітом не торкатися п'яних напоїв. Одного разу старець сказав, що Іван постійно зростав у святості. Щоб відбувся зріст, постійно повинна бути зміна. «Я змінююся, – казав отець, міняю нижчу висоту на вищу. Духовно це так: я міняю нижчий стан любові і переходжу до вищого розуміння любові. Тоді у мені є стан благодаті Святого Духа. Щоб перейти з першого до другого, мусить статися зміна в мені. Щоб була зміна у мені, я повинен наповнитися Святим Духом, обожествитися. Щоб обожествитися, треба робити певні речі, що приводять мене до тої божественності: молитва, старатися бути чесним, робити духовні справи, каятися, сповідатися. Це мене приводить до вищого стану. Так що, покаєння і все решта щодня приводить мене до глибшого духовного життя. Ми падаємо, каємося, встаємо ідемо до Бога, знову падаємо, каємося, обтріпуємося, молимося, дивимося назад і кажемо "Боже дай мені сили". Назад дивимося, щоби навчитися з того упадку. А не дивимося назад з тої мізерної, совіснохворобливої причини, коли кажемо: "Боже, для чого я впав?". Це походить не від Бога, а від нашої гордості, від нашого суперего».

МОЛИТВА СТАРЦЯ ОЛЕКСАНДРА

Дуже часто в неділі після сніданку я приносив отцеві каву до кімнати, де він вже приймав людей. Перепрошував співрозмовника, звертався до брата: «Ви ще сьогодні не їли і не пили, то попрошу попити трішки кави». Завше він випивав каву. Але десь за 3 роки до його переставлення, він приходив до мене і каже: «Це так мило, що ви мені приносите каву, але я вже хочу від неї відмовитися, бо прагну стати на інший ступінь молитви. Хочу, щоб моя молитва була чистішою, бо кава трохи підносить, збуджує людину». Я не міг вийти з дива з такої серйозності у відношенні до молитви і духовного життя.

Він все своє життя прагнув найщиріших стосунків з Богом. Отець розповідав, що від молодості захоплювався контемплятивними монастирями, які ізольовані від світу та живуть чистою споглядальною молитвою. Коли він стояв у церкві на молитві, то здавалося, що тільки фізично він був з братами, а душа його витає на висотах у солодкій розмові з Богом. Я зауважував, що часто отець тримає у руках різні чотки та вервиці. Пізніше, довідався, що люди просили отця намолювати у своїх руках їхні чотки та вервиці.

Брат Олександр був жертвний щодо братії монастиря та людей, рідко відмовляв у проханнях різного роду. Мав нагоду почути декілька раз про його голосну молитву у келії. Він молився «Отче наш». І було таке враження, що він не просто цитує слова молитви, це була жива розмова з Богом, якесь довірливе спілкування. Не раз, коли на нього споглядав у храмі, мені думалося, що брат не молиться, а він сам «став молитвою». І тоді, переконувався, у правдивості святотцівської фрази: «молися і тоді ніколи не согрешиш».

Отець казав, що коли людина дивиться на гріх, то молитвою, чистотою серця не дозволяє, щоби пристрасті прийшли до серця, і це ум і серце наповнює молитвою. Тоді не має доступу гріх. Бо закон є такий, що ум може думати тільки про одну річ, не може думати про дві речі у тому самому часі. Часом нам може здаватися, що ми думаємо про різні речі одночасно, але це тільки здається. Отже, коли ми заповнюємо ум молитвою і не дозволяємо, щоб приходили спокуси, значить, думання, які не є побожні, що не є у Святому Дусі, далі не підуть, бо ми у молитві перебуваємо. Однак коли людина починає піддаватися тим спокусам, які приходять до неї, то починає думати і діяти вже не у Дусі Святому, по-людськи, під впливом голосів тіла, енергій та своїх похотей.

«Гріх – це віддаль від Святого Духа», – казав старець Олександр. Гріх – це є думки, слова чи дії, котрі не є у лінії Святого Духа. Як відхиляємося трішки, то це вже називаємо недосконалістю, маленькими гріхами. Якщо щось більше, то називаємо це повсякденними гріхами, а як ще більше, дуже серйозно віддаляємося від Бога, називаємо це смертельними гріхами, бо вони приносять смерть для нашої душі. Преподобний Антоній Єгипетський підтримував постійну молитву до тої міри, щоб найбільше віддалити від себе гріх.

Багато-хто з нас у монастирі бачили, що ночами у келії старця Олександра світилося світло. Ніч – це був час його молитви до Бога. Він цінував нічну молитву і не раз можна було почути на конференціях як він возвеличував нічні чужання. Я б сказав, що у своєму житті, коли отець перебував у затворі, він поміняв день на ніч.

Одного разу монах Ієронім розповідав, що коли вони жили із старцем Олександром у одній келії у Зимній Воді, він зауважив, що ночами отець молиться, щоби ніхто не бачив. Він вичікував часу, коли монах Ієронім засинав і тоді тихенько

вставав з ліжка і починав свої нічні молитви. За 11 років, що я проживав в Уневі під одним монастирським дахом з отцем, я не раз переконався як наш подвижник, старець Олександр приховував свої подвиги по-євангельськи: «А ти коли молишся, зайди у кімнату, зачинити за собою двері і молися Отцеві Твоєму, що перебуває у тайні. А отець Твій, що бачить таємне, воздасть тобі».

У цьому свідченні я просто хотів передати те, що я побачив через особу отця Олександра.

Записано з відео ієср. Макарія (Дутки), опублікованого на його фб-сторінці. Джерело тексту: «Духовна велич Львова». Світлина із фільму «Старець Олександр "Христологія"» на сторінці Святоуспенської Унівської Лаври у ФБ

СТУПИТИ НА ДОРОГУ БРАТЕРСТВА (28)

Знайомимо вас з новою енциклікою Папи Франциска на тему братерства та соціальної дружби. Сьомий розділ енцикліки «Fratelli tutti» має назву «Шляхи нової зустрічі» та присвячений темі миру.

Guérard, Grégoire, «Петро відрубав вухо Малху», бл. 1520 р., Діжонський музей образотворчого мистецтва. Джерело: Вікіпедія. Ісус Христос розгніваному учневі рішуче сказав: «Вклади твій меч назад до піхви: всі бо, що за меч беруться, від меча загинуть»

Заклучна частина цього розділу зупиняється на двох «екстремальних ситуаціях», які можуть здаватися вирішенням в особливих обставинах, але в дійсності є «фальшивими відповідями», які запускають «нові деструктивні чинники». Ними є війна та смертна кара. Розглядом смертної кари завершуємо ознайомлення з передостаннім розділом документа.

Вказуючи, після роздумів про війну, на існування «ще одного способу усунення іншого», який стосується не країн, а осіб, яким є смертна кара, Святіший Отець наводить слова святого Івана Павла II, який в енцикліці «Evangelium vitae» писав про те, що смерт-

на кара не відповідає виміру моральності і вже не є необхідністю у вимірі карної справедливості. «З цієї позиції не можна відступати. Сьогодні ясно говоримо, що смертна кара неприпустима і що Церква рішуче закликає скасувати її в усьому світі» (263), – наголошує Папа Франциск.

”

«Аргументів проти смертної кари є багато і вони добре знані». Це, зокрема, можливість судової помилки і користь від смертної кари тоталітарним і диктаторським режимам, які нею користуються для знищення політичних дисидентів чи переслідування релігійних та культурних меншин.

Наступник святого Петра вказує на те, що в Новому Завіті, поряд з вимогою, аби окремі особи не брали справедливість у свої руки, визнається необхідність того, щоби влада карала за злочини. Й у дійсності, життя в організованій спільноті вимагає норм співжиття, добровільне порушення яких вимагає відповідного реагування. Це означає що «легітимна публічна влада» може і мусить «визначати покарання, відповідно до тяжкості злочинів», а судочинство повинно мати гарантії «потрібної незалежності у рамках правосуддя». В цьому контексті Папа наводить висловлювання християнських мислителів, які вже з перших століть виступали проти смертної кари. Наприклад, під час суду над злочинцями, які вбили двох священників, святий Августин просив суддю не позбавляти їх життя, аргументуючи це тим, що «цим ми не перешкоджаємо законіві позбавити злочинців можливості вчиняти наступні злочини. [...] Обурюйся злочинами, але не забувай про людяність. Не дозволяй помсті опанувати тебе проти злочинів грішників, а більше турбуйся лікуванням душ цих грішників» (264–265).

Страхи і рани, за словами Святішого Отця, легко ведуть до сприйняття покарання як помсти, а не як частини процесу зцілення і реінтеграції в суспільство. Деякі політичні групи і медіа «часом підбурюють до колективного та індивідуального насильства і помсти не тільки проти тих, які вчинили злочини, а також і проти тих, на яких падають слухні чи фальшиві підозри у порушенні закону», а також «існує тенденція навмисно створювати ворогів», використовуючи стереотипи. Це призводить до того, що в «деяких країнах зростає практика превентивних арештів, ув'язнення без суду, і, особливо, кара смерті». За його словами, сьогодні годі уявити, що держави не мають «інших способів, крім смертної кари, для захисту людей від негідних злочинців». Особливо важкими є позасудові чи позаправові страти, які «є навмисними вбивствами, вчиненими деякими державами чи їхні-

ми службовцями», представляючись як «небажані наслідки розсудливого, необхідного і пропорційного застосування сили для дотримання закону» (266–267).

Цитуючи свою промову до Міжнародної асоціації кримінального права, виголошену 2014 року, Папа зазначає, що «аргументів проти смертної кари є багато і вони добре знані». Це, зокрема, можливість судової помилки і користь від смертної кари тоталітарним і диктаторським режимам, які нею користуються для знищення політичних дисидентів чи переслідування релігійних та культурних меншин. Тому, за його словами, сьогодні всі християни і люди доброї волі покликані боротися за скасування смертної кари в усіх її формах, а також «за покращення тюремних умов в душі пошани до гідності людини, позбавленої волі». І це, за його словами, стосується і довічного ув'язнення, яке є «прихованою смертною карою» (268).

Тож наводячи слова святого Івана Павла II зі згаданої енцикліки про те, що «навіть убивця не втрачає власної гідності, і Бог сам стає її запорукою», Папа Франциск стверджує, що рішучий спротив карі смерті показує, до якої міри можливо визнати невід'ємну гідність кожної людини й прийняти, що вона має своє місце у цьому світі. «Якщо не відмовлю її найгіршому злочинцеві, то не відмовлю її нікому, дам усім можливість жити зі мною на цій планеті попри все те, що нас розділяє», – пише він, а християн, які «сумніваються і піддаються спокусам якогось виду насильства», заохочує згадати слова з книги Ісаї: «Вони перекують свої мечі на рала» (2, 4). Для нас, за словами Святішого Отця, це пророцтво втілюється в Ісусі Христі, Який розгніваному учневі рішуче сказав: «Вклади твій меч назад до піхви: всі бо, що за меч беруться, від меча загинуть». «Реакція Ісуса, яка вийшла з Його серця, долає століття й доходить до нас як постійне нагадування» (269–270), – підсумовує Папа.

Новини Ватикану на основі перекладу українською мовою, поширеного єзуїтською спільнотою в Україні

ХІ

ТРЬОМА МОВАМИ ДЛЯ ТРЬОХ КУЛЬТУР

Наукові статті видані друком для відзначення

85-ліття Леоніда Рудницького

При Національному Університеті ім. Василя Стефаника в Івано-Франківську появився окремою книгою Збірник [1] наукових праць Леоніда Рудницького з нагоди 85-ліття науковця. Вони показують широкий діапазон зацікавлень людини, яка жила літературою, для неї працювала і своїми науковими дослідженнями будувала підґрунтя для літературних взаємовідношень між світовими літературами.

Письменство не обмежується на творах одного народу, ані мова не залишаєть-

ся виключно серед однієї нації – впливи, здобуття нових ідей та досягнень становлять багатство росту й удосконалення творчості. Тому кожне збагачення є позитивним явищем, якого однак не слід ставити нарівні з накиданням чужого впливу на мову чи літературу, оскільки в такому випадку воно стає понад усім занечищенням і пониженням власної літератури певного народу. Українська література знала чимало впливів – добровільно перебраних і недобровільно накинених – тут літератори й науковці мають ще велике поле для глибоких дослідів.

Леонід Рудницький, професор та багатогранний почесний доктор різних університетів, бувший Ректор Українського Вільного Університету у Мюнхені, а що найважливіше

успішний вихователь цілої низки студентів – майбутніх науковців на літературному полі, для яких він є не лише ментором, а також прикладом до наслідування під час цілої своєї діяльності. Його книга, збірник наукових статей, це глибоке джерело знання і пізнання нашої літератури у сфері світового коду. Тому дозволю собі звернути увагу на те, що титул книги «Для трьох культур» варто поширити.

Вона видана трьома мовами – однак не лише для трьох культур, а для культур народів в усьому світі, які внаслідок теперішньої глобалізації, як вислід такого швидкого розвитку технічних засобів комунікації, мають можливість себе взаємно пізнати й оцінити. У мене бажання, щоб цю книгу читали англійською мовою у північній та полудневій Америці, також у Індії, Китаю та Японії, німецькою мовою у західній Європі, а українською мовою – щоб вона ширилася серед народів східної Європи. Дослідження Леоніда Рудницького у його компаративних текстах різних літератур та аналіз українських текстів поєднують нашу літературу зі світовою літературою, а не обмежують її на виключно національну площину.

Хоча книга написана як науковий довідник літератури, вона дише особистими переживаннями автора, до статей вплетені не лише його наукові дослідження, а його знайомства з особистостями, про яких пише, і де його приватні зустрічі, самозрозуміло і людяно описані і так гармонійно поєднані, що вони перед очима читача стоять близько і безпосередньо.

Своїм стилем книга написана так цікаво і переконливо, що її мусить читати з захопленням. Леонід Рудницький має цей рідкісний дар, який не кожному науковцеві даний: відкрито, об'єктивно й без упередження аналізувати твори, і при такій нагоді віднайти моменти, які глибоко заховані і на перший погляд навіть не показуються назовні. Тим самим ця книга має свою особливу цінність і є вартісною для майбутніх науковців.

Маємо перед собою обширне видання на 428 сторінок, що поділяється на три частини (як вже каже сам титул), на обкладинці на чорному тлі гарне фото автора у молодому віці. У трьох частинах поміщені в оригіналі трьома мовами наукові статті: спершу український простір, опісля англомовний, а на кінці німецькомовний простір. Для обговорення книги спершу спинюся на німецькомовному просторі, який щоправда найкоротший, хоч не менше вагомий, перейду до англомовного і закінчу українським.

У НІМЕЦЬКОМУ ПРОСТОРИ

Автор найбільше уваги присвячує постаті Івана Франка в усіх його фасетах, особливо його відношення до німецької літератури, а також до релігії та її церковних достойників – Андрея Шептицького та Йосифа Сліпого, де він на підставі документів спростовує деякі поняття, які закарбувалися у інтерпретації про цього поета. Франкознавство належить до спеціальностей Леоніда Рудницького, який не лише написав свою дисертацію про відношення Франка до німецької літератури, а й далі вглиблювався у творчість цієї багатогранної, скомплікованої постаті у нашій літературі.

Письменники та поети німецької літератури, особливо Гете, Шіллер та Гайне, мали близьке відношення до української літератури, це бачимо най-

краще у статтях про творчість Лесі Українки, яка збагатила українську літературу перекладами поезій Гайнріха Гайне, Гергарда Гауптмана та інших. Також твори Василя Барки знайшли відгук у статтях Леоніда Рудницького, який написав цікаву передмову під назвою: Замість передмови до видання «Василь Барка – поет, містик, візіонар».

Дві статті німецькою мовою мають для мене особисто велику цінність – це передмова до мого повного перекладу «Енеїди» Івана Котляревського на німецьку мову, де проф. Рудницький ставить перед очі німецькомовному читачеві важливість цього твору для української літератури, представляючи Котляревського як поета, що відновив українську літературну мову.

Друга стаття це передмова до повного перекладу книги Дмитра Павличка «Три строфи», яку я виконала спільно з моїм сином Йосипом. Тут проф. Рудницький змалював образ цього сучасного поета живими прекрасними фарбами, представляючи його особистість серед мінливих умов життя у 20-ому столітті, під час перебігу другої світової війни, під пануванням Радянського Союзу, після створення Української Незалежної Держави на посаді посла у Словаччині та Польщі.

У АНГЛОМОВНОМУ ПРОСТОРИ

Оскільки автор стало проживає у США, його статті не лише кількістю більші, а й також покривають ширший простір, ніж німецькомовні. Його тематика сягає від статті про Голодомор, для українців такої болючої, а світом все ще належно не прийнятої теми, через співвідношення між українською та німецькою літературами: «Лессінг в Україні», до англомовних видань НТШ.

Стаття про Володимира Гнатюка, Петра Андрусів, а також три обширні статті присвячені Олесеви Гончареві, відкривають заінтересованим багатогранність української літератури. Очевидно, найбільше місця займають такі постаті з України, як Іван Франко та його праця у різних ділянках, а також стаття на тему сприймання Олександра Довженка у Німеччині, де в Берліні знаходиться пропам'ятна таблиця на будинку, де він проживав. Закінчується цей простір статтею на пошану Тараса Шевченка.

В УКРАЇНСЬКОМУ ПРОСТОРИ

Тут викристалізуються головні теми, які мають для науковця Леоніда Рудницького особливу вагу:

- а. Іван Франко – творець літератури і революціонер. «Революційні постаті в драмах Івана Франка»; ранній драматичний твір «Три князі на один престол»; Франко в пошуках українського «Я».
- б. Релігійні питання – Церква і Франко; Андрей Шептицький і Франко; Патріарх Йосиф Сліпий і література. Епістолярна повість про Слугу Божого Андрея.
- в. Біографія Григора Лужницького; поезія Григора Маріяна-Лужницького; драматургія Григора Лужницького.
- г. Літературна творчість Михайла Грушевського – у тіні великого брата. «Поетичний світ Василя Симоненка»; «Олесь Гончар і українська діяпора». До генези твору «Стріл уночі».

Особливо дві статті у цьому українському просторі, які тематично пов'язані зі собою, зробили на мене глибоке враження: статті про творчість Тараса Шевчен-

ка, одна, на тему «Шевченко – культура і наука», друга «А до того – я не знаю Бога», ключ до духовного світу Шевченка. У першій статті представлений Шевченко і його вагомість не лише як людини й поета, але його феномен національного значення як єднаючий фактор українців цілого світу. У другій статті науковець зосередився на словах поеми «Заповіт», які дійсно дуже важко зрозуміти: «А до того – я не знаю Бога» (відірвавши кілька висловів від цілості – Шевченка можливо інтерпретувати на свій лад). Багато людей, які перекладали на іноземну мову «Заповіт» Шевченка, іноді старалися оминати цю строфу. Як перекладач, я звикла класти кожне слово поета на вагу золота, щоб тим краще зрозуміти його думку, навіть найбільш приховану, а що головніше – завжди мати на оці цілість, не відривати окремого вислову і пробувати інтерпретувати на свій спосіб. А цілість «Заповіту» виглядає так, що Шевченко був важко хворий, коли писав ці слова, і не знав, чи доживе до «завтрішнього дня». Тому він не лише висловлює бажання, бути похованим на Україні (хоч був змушений жити у Росії), але також, щоб Україна стала вільною, щойно тоді йому буде легше і його душа «все покине і полине до самого Бога молитися». А до того моменту, доки його душа не стане «віч на віч» перед Богом, тобто до самої смерті «він не знає Бога». Ніхто з нас, людей – ані Патріархи, ані монахи, ані Папа Римський – не знає Бога. Ми віримо в Бога, але Його не знаємо – тому й наша релігія називається «віра». Це та глибока містика, яку мусимо прийняти, поки живемо на світі, бо людський розум неспроможний Божого Таїнства зрозуміти. Цю думку висловив дуже простими словами Тарас Шевченко тоді, коли сам стояв на порозі смерті.

З усіх інтерпретацій «Заповіту», Леонід Рудницький пішов у напрям за Шевченком і подав цим словам навіщення, яке є самотнім і можливим, називаючи рівночасно Шевченка християнським поетом-містиком.

На кінці, як передостанній огляд, поміщена стаття на тему «Література з місією», доповідь проф. Рудницького на Львівському університеті з нагоди надання йому почесного докторату. У цій студії він аналізує сучасний стан розвитку української літератури після упадку Радянського Союзу і стверджує, що література сьогодні переходить процес «уніфікації», можна обмінятися думками, доступними стали твори, написані на еміграції, діють

Світлина відзнята під час запису інтерв'ю з Л. Рудницьким 01.11.2017 р. в Музеї української спадщини (Дженкінгтон, Пенсильванія). Інтерв'юерки: Аліна Журбенко, Хризанна Ворох

у всьому світі Інститути й Університети, до яких включена також україністика і на тому полі розвивається порівняльне літературознавство. Україну тепер можна пізнати повністю, цей процес допоможе в українському народі побороти своє почуття меншевартості, а також допровадить до нормалізації взаємин зі сусідами, головню з Росією і Польщею.

Під кінець Рудницький аналізує нашу мову, часте уживання дімунтивів, її «слізний» характер, «мистецтво терпіння», що одначе нашої мови не понижує, а швидше всього її підносить понад інші мови.

Замикає цей україномовний простір довга філософська стаття під заголовком «Повернення Ероса на захід», написана у співавторстві з Крейгом ді Пауло, перекладена автором на українську мову. Глибока студія про любов – любов у всіх її видах: у літературі, у філософії, у людському житті та у християнстві – відома під грецькою назвою «ерос», у латинській мові «карітас», яка у Євангелії в новозавітних текстах являється під назвою «аґапе» як Божя Любов.

Трьома мовами для трьох культур – ці слова можна поставити як лейтмотив усього життя Леоніда Рудницького. Життєві умовини кидали його від рідного Львова до Німеччини, а опісля до США, отже він мусів опанувати усі три мови цих країн, а здобувши освіту, віддав себе всеціло праці серед трьох культур цих народів. З невгасаючою наполегливістю він відкривав для себе літератури світу, Гете і Шіллер йому так само рідні, як Франко і Шевченко, тому і збірник його праць залишиться неоціненним джерелом знання для студентів, науковців та усіх зацікавлених літературою.

Для «ХГ» Ірина Качанюк-Спех, неofilолог, перекладач

[1] Леонід Рудницький: Трьома мовами для трьох культур, Прикарпатський Національний Університет ім. Василя Стефаника, Івано-Франківськ 2020, ISBN: 978-966-640-290-8